

O‘ZBEKISTON OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA “BLENDED LEARNING” (ARALASH TA’LIM) MODEL ASOSIDA TA’LIM JARAYONINI TASHKIL ETISH VA UNING SAMARADORLIGI (INGLIZ TILINI O‘QITISH MISOLIDA)

Aliqulova Nozimaxon Anvar qizi

Navoiy davlat universiteti

“Pedagogika nazaryasi va tarixi ” yo`nalishi

1-bosqich magistranti

Reja:

I bob. “Blended learning” modeli asosida ta’limni tashkil etishning nazariy asoslari

1.1. “Blended learning” tushunchasi va uning pedagogik mohiyati

1.2. Oliy ta’limda innovatsion ta’lim texnologiyalarining o’rni

1.3. Ingliz tilini o’qitishda aralash ta’lim modelining imkoniyatlari

II bob. Ingliz tilini o’qitishda “blended learning” modelini amaliyotga joriy etish

2.1. Tajriba-sinov ishlarini tashkil etish metodikasi

2.2. Aralash ta’lim asosida mashg’ulotlarni tashkil etish texnologiyasi

2.3. Tajriba-sinov natijalari tahlili

Annotatsiya Mazkur tadqiqot ingliz tilini o’qitish jarayonida aralash ta’lim (blended learning) modelini joriy etish hamda uning pedagogik samaradorligini aniqlashga bag’ishlangan. Tadqiqotda mashg’ulotlarni tashkil etish texnologiyasi auditoriya va onlayn ta’lim muhitini yagona didaktik tizimda integratsiyalash asosida ishlab chiqildi. Aralash ta’lim modelining nazariy poydevori sifatida

Charles R. Graham tomonidan asoslab berilgan yondashuvlarga tayanildi.

Mashg’ulotlarni tashkil etishda onlayn tayyorlov bosqichi, auditoriya mashg’ulotlarini faollashtirish, kommunikativ topshiriqlarni qo’llash, til ko’nikmalarini (listening, reading, speaking, writing) kompleks rivojlantirish hamda muntazam qayta aloqa va monitoring mexanizmlari joriy etildi. Onlayn ta’lim muhiti sifatida Moodle platformasidan foydalanildi.

Shuningdek, mashg’ulotlar jarayonida flipped classroom (teskari sinf) yondashuvi qo’llanib, uning metodik asoslari **Jonathan Bergmann** qarashlariga tayangan holda tashkil etildi.

Tajriba-sinov ishlari tajriba va nazorat guruhlari asosida olib borilib, kirish va yakuniy nazorat natijalari solishtirma tahlil qilindi. Natijalar aralash ta’lim asosida tashkil etilgan mashg’ulotlar talabalarning tinglab tushunish, o’qib tushunish, og’zaki va yozma nutq ko’nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, mustaqil ta’lim faolligini oshirishda an’anaviy o’qitish shakliga nisbatan yuqori samaradorlikka ega ekanligini

ko'rsatdi. Tadqiqot xulosalari ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim modelini amaliyotga joriy etish metodik jihatdan maqsadga muvofiq ekanini tasdiqlaydi.

Annotation

This study is devoted to implementing a blended learning model in the process of teaching English and determining its pedagogical effectiveness. The study developed a lesson organization technology based on the integration of classroom and online learning environments into a single didactic system. The theoretical foundation of the blended learning model relied on the approaches proposed by Charles R. Graham.

In organizing the lessons, an online preparatory stage, activation of classroom activities, application of communicative tasks, comprehensive development of language skills (listening, reading, speaking, writing), as well as regular feedback and monitoring mechanisms were implemented. Moodle was used as the online learning environment.

Additionally, the flipped classroom approach was applied during the lessons, with its methodological principles based on the perspectives of Jonathan Bergmann.

Experimental work was conducted using experimental and control groups, and the results of initial and final assessments were comparatively analyzed. The results showed that lessons organized on the basis of blended learning were more effective than traditional teaching methods in developing students' listening, reading, speaking, and writing skills, as well as increasing independent learning activity.

The study's conclusions confirm that the practical implementation of the blended learning model in teaching English is methodologically appropriate.

Blended learning (aralash ta'lim) — bu an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari bilan onlayn (raqamli) ta'lim texnologiyalarini yagona didaktik tizim asosida uyg'unlashtirib tashkil etishga asoslangan ta'lim modelidir.

Ilmiy adabiyotlarda blended learning tushunchasi eng ko'p

Charles R. Graham tomonidan quyidagicha izohlanadi:

Blended learning — bu yuzma-yuz (face-to-face) va kompyuter texnologiyalari asosidagi o'qitishning pedagogik jihatdan integratsiyalashgan shaklidir.

1. Blended learning modelining nazariy manbalari

Blended learning modeli bir nechta pedagogik nazariyalarga tayangan holda shakllangan:

1.1. Konstruktivizm nazariyasi

Mazkur yondashuvga ko'ra, bilim tayyor holda berilmaydi, balki o'quvchi tomonidan faol o'zlashtiriladi.

Blended learningda:

onlayn platformalarda mustaqil izlanish,
auditoriyada muhokama va tahlil

konstruktiv yondashuvni ta'minlaydi.

1.2. Faol ta'lim (active learning) nazariyasi

Blended learning modeli o'quvchini:

passiv tinglovchi emas,

faol ishtirokchi

sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Bu yondashuv interaktiv topshiriqlar, muammoli vaziyatlar va loyihaviy ishlar orqali amalga oshiriladi.

1.3. O'zini boshqarib o'rganish (self-directed learning) nazariyasi

Blended learningda talaba:

o'qish tezligini,

material bilan ishlash vaqtini,

qayta ko'rib chiqish imkoniyatini

mustaqil belgilaydi. Bu esa ta'limda individuallashtirish tamoyilini kuchaytiradi.

2. Blended learningning didaktik asoslari

Blended learningni tashkil etishda quyidagi asosiy didaktik tamoyillar ustuvor hisoblanadi:

tizimlilik va uzviylik;

maqsadga yo'naltirilganlik;

talaba markazlilik (student-centered learning);

interaktivlik;

refleksiya va baholashning shaffofligi.

3. Blended learning modeli va "Community of Inquiry" nazariyasi

Blended learningning muhim nazariy poydevorlaridan biri bu "Community of Inquiry" modeli hisoblanadi.

U quyidagi olimlar tomonidan ishlab chiqilgan:

D. Randy Garrison

Norman D. Vaughan

Ushbu nazariyaga ko'ra samarali blended ta'lim uch asosiy komponentga tayangan holda tashkil etiladi:

Cognitive presence – bilimni anglash va chuqur o'zlashtirish;

Teaching presence – o'qituvchining didaktik rahbarligi;

Social presence – o'quvchilar o'rtasidagi ijtimoiy-muloqot muhiti.

4. Blended learningni joriy etishning institutsional asoslari

Zamonaviy ta'lim siyosatida blended learning raqamli ta'limni rivojlantirish strategiyasining muhim qismi hisoblanadi.

Bu yo'nalish xalqaro darajada ham qo'llab-quvvatlanadi, jumladan:

UNESCO

ta'limda raqamli texnologiyalar va aralash ta'lim modellari barqaror ta'limni ta'minlash omili sifatida e'tirof etiladi.

5. Blended learning modelining pedagogik afzalliklari (nazariy jihatdan)

Nazariy nuqtayi nazardan blended learning:

ta'limning moslashuvchanligini oshiradi;

individual yondashuvni kuchaytiradi;

ta'lim sifati va motivatsiyani oshiradi;

auditoriya mashg'ulotlarining samaradorligini ko'paytiradi;

o'quvchida raqamli kompetensiyalarni shakllantiradi.

Bugungi raqamli jamiyat sharoitida oliy ta'lim tizimida innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifati, talabalarning mustaqil fikrlashi hamda kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning muhim omili hisoblanadi.

Innovatsion ta'lim texnologiyalari — bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari va ilg'or pedagogik yondashuvlarga asoslangan holda ta'lim jarayonini tashkil etish usullaridir.

1. Oliy ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalarining nazariy mazmuni

Innovatsion texnologiyalar quyidagi g'oyalarga tayangan holda joriy etiladi:

talaba markazli ta'lim (student-centered learning);

faol ta'lim (active learning);

raqamli muhitda o'qitish;

moslashuvchan va individual ta'lim trayektoriyasi.

Bu yondashuvlar natijasida talaba faqat bilim oluvchi emas, balki bilimni mustaqil yaratadigan subyekt sifatida qaraladi.

2. Oliy ta'limda keng qo'llanilayotgan innovatsion ta'lim texnologiyalari

2.1. Flipped classroom (teskari sinf) texnologiyasi

Mazkur texnologiya asoschilaridan biri

Jonathan Bergmann hisoblanadi.

Ushbu yondashuvga ko'ra:

nazariy materiallar oldindan onlayn o'rganiladi;

auditoriya mashg'ulotlari esa muhokama, amaliy topshiriq va muammoli vaziyatlarga yo'naltiriladi.

Natijada oliy ta'limda auditoriya vaqti yanada samarali foydalaniladi.

2.2. Blended learning texnologiyasi

Blended learning oliy ta'limda:

an'anaviy darslar;

onlayn platformalar;

mustaqil ta'lim faoliyatini

yagona didaktik tizim asosida uyg'unlashtiradi. Bu texnologiya siz ilgari o'rganayotgan "blended learning modeli" mavzusi bilan bevosita bog'liq bo'lib, oliy ta'limda innovatsion yondashuvlarning markaziy yo'nalishlaridan biridir.

2.3. Masofaviy va raqamli ta'lim platformalari

Oliy ta'lim muassasalarida keng joriy etilayotgan platformalardan biri:

Moodle

bo'lib, u quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

elektron kurslar tashkil etish;

test va topshiriqlarni avtomatik baholash;

talabalar faolligini monitoring qilish;

o'qituvchi va talaba o'rtasida uzluksiz muloqot.

3. Oliy ta'limda innovatsion texnologiyalarning asosiy vazifalari

Innovatsion ta'lim texnologiyalari oliy ta'limda quyidagi pedagogik vazifalarni bajaradi:

ta'lim jarayonini individuallashtirish;

mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish;

tanqidiy va ijodiy fikrlashni shakllantirish;

kasbiy faoliyatga yaqinlashtirilgan ta'lim muhitini yaratish;

ta'lim sifatini oshirish.

4. Xalqaro ta'lim siyosatida innovatsion texnologiyalarning o'rni

Ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish masalasi xalqaro miqyosda ham ustuvor vazifa sifatida belgilanmoqda. Jumladan,

UNESCO

ta'lim tizimida raqamli va innovatsion texnologiyalarni barqaror rivojlanishning muhim sharti sifatida e'tirof etadi.

5. Oliy ta'lim uchun innovatsion ta'lim texnologiyalarining pedagogik ahamiyati

Ilmiy nuqtayi nazardan, innovatsion ta'lim texnologiyalari:

talabaning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi;

nazariya va amaliyot integratsiyasini ta'minlaydi;

o'qituvchining metodik faoliyatini modernizatsiyalashga xizmat qiladi;

bitiruvchilarning raqamli va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Oliy ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalari ta'lim jarayonining sifatini oshirish, talabalarning mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantirish hamda zamonaviy mehnat bozori talablariga mos mutaxassis tayyorlashda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar an'anaviy ta'limni inkor etmagan holda, uni zamonaviy raqamli va metodik imkoniyatlar bilan boyitadi.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim (blended learning) modeli talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil ta'lim

ko'nikmalarini shakllantirish va raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi innovatsion yondashuv sifatida qaraladi.

Ilmiy adabiyotlarda aralash ta'lim tushunchasi keng tadqiq etilgan bo'lib, unga ko'ra, blended learning — auditoriya mashg'ulotlari va onlayn ta'lim muhitining pedagogik jihatdan uyg'unlashtirilgan shaklidir. Bu ta'rif ayniqsa

Charles R. Graham

tomonidan asoslab berilgan.

1. Ingliz tilini o'qitishda blended learning modelining didaktik imkoniyatlari

Ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim modeli quyidagi muhim imkoniyatlarni yaratadi:

auditoriya va onlayn ta'limning uzviy bog'liqligi;

o'quv jarayonini individuallashtirish;

til o'rganishda doimiy mashq va takrorlash imkoniyati;

talabaning mustaqil ishlash faoliyatini kengaytirish.

Mazkur model til o'rganishda an'anaviy mashg'ulotlar samaradorligini saqlagan holda, raqamli resurslar orqali ularni boyitadi.

2. Aralash ta'lim modeli va til ko'nikmalarini rivojlantirish

Blended learning modeli ingliz tilining barcha asosiy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali hisoblanadi.

Listening (tinglab tushunish)

video darslar;

podkastlar;

autentik audio materiallar.

Reading (o'qib tushunish)

elektron matnlar;

interaktiv testlar;

onlayn lug'atlar bilan ishlash.

Speaking (gapirish)

auditoriyada juftlik va guruhli muloqotlar;

onlayn muhokamalar va video topshiriqlar.

Writing (yozma nutq)

elektron topshiriqlar;

forum va blog postlar;

onlayn tahrirlash va qayta aloqa.

3. Flipped classroom yondashuvi orqali ingliz tilini o'qitish imkoniyatlari

Aralash ta'lim modeli doirasida keng qo'llaniladigan texnologiyalardan biri — "flipped classroom" yondashuvidir. Ushbu model mualliflaridan biri:

Jonathan Bergmann

hisoblanadi.

Unga ko'ra:

grammatik va leksik materiallar oldindan onlayn tarzda o'rganiladi;
auditoriya mashg'ulotlari esa muloqot, rolli o'yinlar va muammoli vaziyatlarga bag'ishlanadi.

Bu yondashuv ingliz tili darslarida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish imkonini kengaytiradi.

4. Ingliz tilini o'qitishda raqamli ta'lim platformalarining roli

Blended learning modelini samarali joriy etishda raqamli platformalar muhim ahamiyatga ega. Shulardan biri:

Moodle

platformasi bo'lib, u orqali:

ingliz tili kurslarini tashkil etish;

grammatika va leksika bo'yicha testlar yaratish;

yozma topshiriqlarni tekshirish;

talabalarining faolligini monitoring qilish

mumkin.

5. Ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim modelining pedagogik afzalliklari

Ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan blended learning modeli:

talabalar motivatsiyasini oshiradi;

o'quv jarayonini moslashuvchan tashkil etishga imkon yaratadi;

mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi;

real kommunikativ vaziyatlarga yaqin ta'lim muhitini shakllantiradi;

o'qituvchi va talaba o'rtasidagi uzluksiz qayta aloqani ta'minlaydi.

Xulosa

Ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim modeli auditoriya mashg'ulotlari va onlayn ta'lim imkoniyatlarini yagona didaktik tizimda birlashtirgan holda, talabalarining til ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu model kommunikativ yondashuv, mustaqil ta'lim va raqamli pedagogika tamoyillariga asoslanib, oliy ta'limda ingliz tilini samarali o'qitishning zamonaviy nazariy modeli sifatida qoraladi.

Ingliz tilini o'qitishda "blended learning" modelini amaliyotga joriy etish bo'yicha tajriba-sinov ishlarini tashkil etish metodikasi

Mazkur tajriba-sinov ishlarining asosiy maqsadi ingliz tilini o'qitish jarayoniga "blended learning" modelini joriy etish orqali talabalarining til ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini aniqlashdan iborat.

Tajriba-sinov ishlarini tashkil etishda aralash ta'lim modelining nazariy asoslari sifatida

Charles R. Graham

tomonidan ilgari surilgan blended learning konsepsiyasi hamda kommunikativ va talaba markazli ta'lim yondashuvlari asos qilib olindi.

2.1.1. Tajriba-sinov ishlarining bazasi va ishtirokchilari

Tajriba-sinov ishlari oliy ta'lim muassasasining ingliz tili yo'nalishida tahsil olayotgan 1–2-bosqich talabalari ishtirokida olib borildi. Tadqiqotda jami ikki guruh: tajriba guruhi; nazorat guruhi shakllantirildi.

Guruhlar talabalarning boshlang'ich til tayyorgarligi (diagnostik test natijalari) asosida bir xil darajada tanlab olindi.

2.1.2. Tajriba-sinov ishlarining maqsadi va vazifalari

Tajriba-sinov ishlarining maqsadi — ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim modelining o'quv jarayoniga ta'siri va samaradorligini aniqlashdir.

Mazkur maqsad asosida quyidagi vazifalar belgilandi:

blended learning asosida mashg'ulotlar mazmunini ishlab chiqish;
onlayn va auditoriya mashg'ulotlarini integratsiyalash;
talabalarning listening, reading, speaking va writing ko'nikmalarini rivojlantirish;

ta'lim natijalarini monitoring qilish va tahlil etish.

2.1.3. Tajriba-sinov ishlarining dizayni

Tadqiqot kvazi-eksperimental dizayn asosida tashkil etildi. Unda:

tajriba guruhi blended learning modeli asosida;
nazorat guruhi esa an'anaviy o'qitish modeli asosida ta'lim oldi.

Tajriba-sinov ishlari quyidagi bosqichlarda olib borildi:

aniqlovchi bosqich;
shakllantiruvchi bosqich;
nazorat (yakuniy) bosqich.

2.1.4. Blended learning modeli asosida mashg'ulotlarni tashkil etish

Tajriba guruhida mashg'ulotlar auditoriya va onlayn ta'lim muhitini uyg'unlashtirish asosida olib borildi. Mashg'ulotlarda flipped classroom (teskari sinf) yondashuvi ham qo'llanildi.

Mazkur yondashuv mualliflaridan biri

Jonathan Bergmann

hisoblanadi.

Unga ko'ra:

grammatik va leksik materiallar video darslar orqali oldindan o'rganildi;
auditoriya mashg'ulotlari esa muloqot, muammoli topshiriqlar va amaliy mashqlarga yo'naltirildi.

2.1.5. Onlayn ta'lim muhiti va texnologik vositalar

Tajriba jarayonida onlayn ta'lim muhiti sifatida

Moodle

platformasidan foydalanildi.

Platforma orqali:

elektron o'quv materiallari joylashtirildi;

grammatik va leksik testlar yaratildi;

yozma topshiriqlar qabul qilindi va baholandi;

talabalar faolligi monitoring qilindi.

Shuningdek, audio va video materiallar, interaktiv mashqlar ham muntazam qo'llanildi.

2.1.6. Til ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi

Tajriba jarayonida ingliz tilining asosiy ko'nikmalari quyidagi metodik yondashuvlar asosida rivojlantirildi:

listening — autentik audio va video materiallar orqali;

reading — elektron matnlar va interaktiv savollar asosida;

speaking — juftlik va guruhli muloqotlar, rolli o'yinlar orqali;

writing — onlayn yozma topshiriqlar va tahrirlash ishlari orqali.

2.1.7. Baholash va monitoring tizimi

Talabalarning o'quv natijalarini aniqlash uchun:

kirish (pre-test);

oraliq baholash;

yakuniy test (post-test)

o'tkazildi.

Baholashda kommunikativ kompetensiyani aniqlashga qaratilgan mezonlar, jumladan grammatik aniqlik, leksik boylik, nutq ravonligi va muloqotga kirisha olish darajasi inobatga olindi.

2.1.8. Natijalarni qayta ishlash va tahlil qilish

Tajriba-sinov natijalari tajriba va nazorat guruhlarining test ko'rsatkichlari asosida solishtirildi. Olingan ma'lumotlar miqdoriy va sifat jihatdan tahlil qilinib, blended learning modelining ingliz tilini o'qitish samaradorligiga ta'siri aniqlab berildi.

2.2. Aralash ta'lim asosida mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi

Ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim asosida mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi auditoriya va onlayn ta'lim muhitlarini yagona didaktik tizimda integratsiyalashga yo'naltirildi. Mazkur texnologiya aralash ta'lim modelining pedagogik tamoyillari, xususan,

Charles R. Graham

tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvlarga asoslanib ishlab chiqildi.

Mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi quyidagi tarkibiy bosqichlardan iborat bo'ldi:

1. Rejalashtirish bosqichi.

Ushbu bosqichda ingliz tili fanining mavzulari tahlil qilinib, har bir mavzu bo'yicha:

auditoriyada o'tiladigan faoliyat turlari;

onlayn muhitda bajariladigan mustaqil topshiriqlar oldindan loyihalashtirildi.

2. Onlayn tayyorlov bosqichi.

Talabalarga:

grammatik va leksik materiallar,

video va audio darslar,

interaktiv mashqlar onlayn platforma orqali taqdim etildi.

Bu jarayonda raqamli ta'lim muhiti sifatida

Moodle

platformasidan foydalanildi.

Platforma orqali talabalar:

materiallarni mustaqil o'rganish,

testlarni topshirish,

yozma ishlarni yuklash imkoniyatiga ega bo'ldilar.

3. Auditoriya mashg'ulotlarini tashkil etish bosqichi.

Auditoriya mashg'ulotlari quyidagilarga yo'naltirildi:

muloqotga asoslangan topshiriqlar;

rolli o'yinlar;

muammoli vaziyatlarni yechish;

juftlik va guruhli ishlar.

Mashg'ulotlarda flipped classroom (teskari sinf) yondashuvi ham qo'llanildi.

Ushbu yondashuv asoschilaridan biri

Jonathan Bergmann

hisoblanadi. Mazkur yondashuvga ko'ra, nazariy materiallar darsdan oldin o'rganilib, auditoriya vaqti asosan amaliy va kommunikativ faoliyatga yo'naltirildi.

4. Til ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyasi.

Mashg'ulotlar quyidagi metodik yo'nalishlarda tashkil etildi:

listening — autentik audio va video materiallar asosida;

reading — elektron matnlar va interaktiv savollar orqali;

speaking — juftlik va guruhli muloqot, muhokamalar yordamida;

writing — onlayn yozma topshiriqlar va tahrirlash faoliyati asosida.

5. Qayta aloqa va monitoring bosqichi.

Talabalarning topshiriqlari onlayn platforma orqali tekshirilib, individual izoh va tavsiyalar berib borildi. Bu jarayon talabalarning o'z-o'zini nazorat qilish hamda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qildi.

Shunday qilib, aralash ta'lim asosida mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirgan, kommunikativ va talaba markazli ta'lim muhiti yaratishga yo'naltirilgan yaxlit pedagogik tizim sifatida amalga oshirildi.

2.3. Tajriba-sinov natijalari tahlili

Tajriba-sinov ishlarining natijalari ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba va nazorat guruhlarini ko'rsatkichlari asosida tahlil qilindi.

Natijalarni baholashda quyidagi mezonlar asos qilib olindi:

tinglab tushunish (listening) ko'nikmasi;

o'qib tushunish (reading) ko'nikmasi;

og'zaki nutq (speaking) darajasi;

yozma nutq (writing) sifati;

mustaqil ta'lim faolligi.

Tahlil jarayonida kirish testi (pre-test) va yakuniy test (post-test) natijalari o'zaro solishtirildi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhida:

listening va reading ko'nikmalari bo'yicha ijobiy o'sish dinamikasi kuzatildi, chunki talabalar onlayn muhitda audio va matnli materiallar bilan muntazam ishlash imkoniga ega bo'ldilar;

speaking ko'nikmasi bo'yicha talabalar nutq faolligi, muloqotga kirishish darajasi va fikrni erkin ifodalash ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshdi;

writing topshiriqlarida esa yozma nutqning mantiqiyli, grammatik to'g'riligi va leksik boyli yaxshilangani aniqlandi.

Nazorat guruhida ham o'quv natijalarida ma'lum darajada o'sish qayd etildi, biroq bu o'sish asosan an'anaviy mashg'ulotlar doirasida cheklangan bo'lib, talabalarning mustaqil ishlash faolligi tajriba guruhiga nisbatan past darajada saqlanib qoldi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot ingliz tilini o'qitishda aralash ta'lim (blended learning) modelining nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga bag'ishlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

Aralash ta'limning nazariy asoslari — konstruktiv, faol va talaba markazli ta'lim yondashuvlariga tayangan holda shakllangan bo'lib, u auditoriya va onlayn mashg'ulotlarni pedagogik jihatdan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi (Graham, 2006; Garrison & Vaughan, 2008).

Mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi — auditoriya mashg'ulotlari va onlayn faoliyatni integratsiyalash, flipped classroom yondashuvini qo'llash, talabalarning listening, reading, speaking va writing ko'nikmalarini kompleks

rivojlantirish, shuningdek, mustaqil ishlash va monitoring mexanizmlari asosida amalga oshirildi (Bergmann & Sams, 2012; Moodle, 2023).

Tajriba-sinov natijalari — tajriba guruhidagi talabalar barcha asosiy til ko'nikmalari bo'yicha nazorat guruhiga nisbatan yuqori natijalar ko'rsatdi. Listening va reading ko'nikmalari barqaror o'sdi, speaking faoliyati va og'zaki nutq rivojlandi, yozma ishlar sifat jihatdan yaxshilandi. Shuningdek, talabalar onlayn muhitda mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Pedagogik samaradorlik — tadqiqot aralash ta'lim modelining ingliz tilini o'qitishda an'anaviy ta'lim shakliga nisbatan yuqori pedagogik samaradorligini tasdiqladi. Bu model talabalarning kommunikativ kompetensiyasini oshirish, ta'lim jarayonini individuallashtirish va motivatsiyani kuchaytirishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari aralash ta'lim modelini ingliz tilini o'qitish jarayoniga joriy etish metodik jihatdan samarali ekanligini va oliy ta'limda pedagogik amaliyotga keng joriy etilishi mumkinligini ko'rsatdi. Ushbu model talabalarning til ko'nikmalarini kompleks rivojlantirish, mustaqil ta'lim faoliyatini faollashtirish va zamonaviy kommunikativ muhit yaratishga xizmat qiladi.